

חבורה קורה

לע"נ אבי מורי אהרן בן מרדכי ואימי חומתי סולטנא בת שלמה ואסתר
לעילוי נשמתן של אהרן בן משה ורעיתו פרלה בת עמרם
לע"נ לויס בת סוליקא - לע"נ דוד בן י-הודה - לע"נ מימון בן שמטוב

ברכת אירוסין ונשואין

תוספות כתובות

שנאמר ויקח בועז עשרה אנשים - ובמסכת כלה
דמייתי קרא דויברכו את רבקה (בראשית כ"ד:ס') איכא
למימר דהתם ברכת אירוסין והכא ברכת נישואין ויש
ללמוד משם שיש לברך ברכת אירוסין לאשה המתקדשת
על ידי שליח שהרי אליעזר שליח היה ונראה דאסמכתא
בעלמא היא דעשרה לא מישתמע מהתם ולא איירי פשטיה
דקרא בברכת אירוסין:

רמב"ם אישות א', ב'

ולקוחין אלו מצות עשה של תורה הם. ובאחד
משלשה דברים אלו האשה נקנית. בכסף. או בשטר.
או בבליאה. בבליאה ובשטר מהתורה. ובכסף מדברי
סופרים. ולקוחין אלו הן הנקראין קדושין או אירוסין
בכל מקום. ואשה שננקנית באחד משלשה דברים אלו
היא הנקראת מקדשת או מארסת:

רמב"ם אישות ג', כ"ג

כל המקדש אשה בין על ידי עצמו בין על ידי שליח
צריך לברך קדם הקדושין או הוא או שלוחו כדרך
שמברכין על כל המצות ואחר כך מקדש ואם קדש
ולא בירך לא יברך אחר הקדושין שזו ברכה לבטלה
מה שנעשה כבר נעשה:

ספר המצוות רי"ג

היא שצונו לבעול בקדושין ולתת דבר ביד האשה
או בשטר או בבליאה, וזו היא מצות קדושין, והרמז
עליו כי יקח איש אשה ובעלה וגו', הורה שהוא יקנה
בבליאה, ואמרו ויצאה והיתה, כי כמו שההוצאה
בשטר אף ההויה בשטר. וכמו כן למדנו שהיא נקנית
בכסף מאמרו באמה העבריה אין כסף לאדון זה אבל
יש כסף לאדון אחר ומנו אב. אבל קדושין דאורייתא
אמנם הם מבוארים שהם בבליאה כמו שהתבאר
במקומות מכתובות וקדושין ונדה. וכבר התבאר
משפטי מצוה זו בשלמות במסכת קדושין. ובבאור
אמרו (קדושין ט'): קדושי ביאה שהם דאורייתא. (כי
תצא, נשים הלכות אישות):

מסכת כלה א', א'

כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה מה נדה שלא טבלה
אסורה לבעלה (כנדה) אף כלה בלא ברכה אסורה לבעלה.
ומניין לברכת חתנים מן התורה שנאמר (בראשית
כ"ד:ס') ויברכו את רבקה. ומנין שאפילו אלמנה אסורה
שנאמר (רות ד':י"א) ויקח (בועז) עשרה אנשים וגו'
ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' וגו'
ויהי ביתך כבית פרץ וגו'.

מגילה דף כ"ג ע"ב

מתני' אין פורסין על שמע, ואין עוברין לפני
התיבה, ואין נושאין את כפיהם, ואין קורין בתורה,
ואין מפטירין בנביא, ואין עושין מעמד ומושב,
ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים, וברכת
חתנים, ואין מזמנין בשם - פחות מעשרה. ובקרקעות
- תשעה וכהן, ואדם פיוצא בהן.

גמ' מנא הני מילי? אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי
יוחנן, דאמר קרא: "ונקדשתי בתוך בני ישראל", כל
דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה. מאי משמע?
דתני רבי חייא: אתיא "תוף" "תוף", כתיב הכא:
"ונקדשתי בתוך בני ישראל", וכתיב התם: "הבדלו
מתוך העדה", ואתיא "עדה" "עדה", דכתיב התם:
"עד מתי לעדה הרעה הזאת" - מה להלן עשרה, אף
כאן עשרה. ואין עושין מעמד ומושב פחות מעשרה.
כיון דבעי למימר: "עמדו יקרים עמודו, שבו יקרים
שבו" - בציר מעשרה לאו אורח ארעא. ואין אומרים
ברכת אבלים וברכת חתנים (וכו'). מאי ברכת אבלים?
ברכת רחבה. דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן: ברכת
אבלים בעשרה, ואין אבלים מן המנין. ברכת חתנים
בעשרה, וחתנים מן המנין.

כתובות דף ז' ע"ב

גופא, אמר רב נחמן: אמר לי הונא בר נתן, תנא: מנין
לברכת חתנים בעשרה - שנאמר: "ויקח עשרה אנשים
מזקני העיר ויאמר שבו פה". ורבי אבהו אמר, מהכא:
"במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל". ורב נחמן,
בהאי קרא דרבי אבהו מאי דריש ביה? מיבעי ליה
לכדתנא, הנה רבי מאיר אומר: מנין שאפילו עוברין
שבמעין אמן אמרו שירה על הים - שנאמר: "במקהלות
ברכו אלהים ה' ממקור ישראל". ואידך? אם כן,
לימא קרא "מפטין". מאי "ממקור" - על עסקי מקור.

ספר המצוות רל"ד

היא שצונו להתייחד חתן עם אשתו שנה תמימה שלא יצא חוץ לזמן ולעיר ולא יצא לצבא ולא יעבור עליו דבר מהדברים הדומים לאלו אבל ישמח עמה עד מלאת לו שנה תמימה. והוא אמרו יתעלה נקי יהיה לביתו שנה אחת. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בפרק ח' מסוטה. (כי תצא, הלכות מלכים פ"ז):

שולחן ערוך אבן העזר סימן לד ברכת האירוסין ואם צריך עשרה

א כל המקדש אשה בין ע"י עצמו בין ע"י שליח מברך (הוא או השליח) (טור) וי"א דאחר מברך (סמ"ג והגהות מיי"ו) וכן נוהגין אקב"ו על העריות ואסר לנו הארוסות והתיר לנו הנשואות ע"י חופה בקידושין בא"י מקדש ישראל (וי"א נוסח הברכה בלשון אחר כי אומרים והתיר לנו הנשואות ע"י חופה וקידושין (טור) וחותם בא"י מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין (כ"כ הרא"ש) וכן נוהגין במדינות אלו ואחר שיגמור הברכה יקדש:

ב נהגו להסדיר ברכה זו על כוס של יין ומברך עליו תחלה ואח"כ מברך ברכה זו ואם אין שם יין או שכר מברך אותה בפני עצמה:

ג אם לא בירך ברכת אירוסין בשעה שקידש לא יברך אותה בשעת נשואין: הגה וי"א

דמברכין אותה בשעת הנשואין (מרדכי פ"ק דכתובות) וכן נוהגין אפי' קידש אשה מזמן ארוך מברכין ברכת אירוסין תחת החופה וי"א דחוזר ומקדש אותה תחת החופה כדי שיהיו הקידושין סמוכין לברכה (ריב"ש סי' פ"ב) וע"ל סי' ל"ו ואם בירך כבר ברכת אירוסין בשעת קידושין הראשונים י"א דחוזרים ומברכין תחת החופה בלא הזכרת שם משום הרואים (שם בריב"ש לענין המקדש ע"י שליח) וכן נ"ל:

ד ברכת אירוסין צריכים עשרה לכתחילה:

שולחן ערוך אבן העזר סימן סב סעיף ד מתי מברכין ברכת חתנים ואם אוכלין בהרבה בתים.

ד אין מברכים ברכת חתנים אלא בעשרה גדולים ובני חורין וחתן מן המניין בין כשאומרים אותה בשעת נשואין בין כשאומרים אותה אחר ברכת המזון אבל כשאין אומרים אחר ברכת המזון אלא ברכת אשר ברא אינו צריך י' (ומ"מ ג' בעינין) (הר"ן פ"ק דכתובות):

שולחן ערוך אבן העזר סימן לה סעיף א דיני שליחות לקדושין

האיש יכול לעשות שליח לקדש לו אשה בין אשה סתם בין אשה פלונית ויאמר לה השליח הרי את מקודשת לפלוני אבל אם אפשר לו לקדשה בעצמו אסור לקדשה ע"י שליח אא"כ מכירה שמא אח"כ ימצא בה דבר מגונה ותתגנה עליו ומ"מ אע"פ שמכירה מצוה שיקדשנה בעצמו אם אפשר: